

Проф. Г. П. Генов

ПЕТДЕСЕТЪ ГОДИШНА БОРБА ЗА НЕЗАВИСИМА БЪЛГАРСКА ДЪРЖАВА

Новата българска държава получи своето първо очертание съ подписания на 19 февруарий 1876 год., между Русия и Турция, мирен договор въ Санъ-Стефано. Споредъ чл. 6 на тоя договоръ, България се издигаше въ автономно, трибутарно княжество съ християнско правителство и народна милиция. Въ границитѣ на Санъ-Стефанска България влизаха почти всички земи, които цариградската конференция, въ края на 1876 год., бѣ включила въ предѣлитѣ на дветѣ автономни български области. Въ Санъ-Стефанска България не влизаха само ония мѣста, които договорътъ отстъпваше на Ромъния и Сърбия. Ромъния получаваше северна Добруджа съ Тулча и Кюстенджа, а Сърбия—Нишъ и Лѣсковецъ. Въ Санъ-Стефанска България влизаше и цѣла Македония до р. Бистрица, безъ Солунъ и Халкидонския полуостровъ. Новото българско княжество добиваше удобно бѣломорско пристанище — Кавала, но Гюмюрджинско и Одринско оставаха на Турция. Къмъ княжеството, обаче, се присъединяваше и Лозенградския санджакъ до Люле-Бургасъ.

Споредъ чл. 7 на договора, бждациятъ български князь ще бжде избранъ свободно отъ населението и избора му потвърденъ отъ султана, следъ като великитѣ сили дадатъ съгласие за това. Организацията на новото княжество се оставяше да бжде уредена отъ самия народъ. За тая целъ, въ Пловдивъ или Търново ще бжде свикано събрание на старейшинитѣ на народа, което, подъ надзора на единъ руски императорски комисаръ и въ присѣдствіето на единъ турски комисаръ, ще изработи бждащата административна организация на княжеството.

Така предвидената Санъ-Стефанска България не можа да се осъществи. Подозрителната европейска дипломация се обяви противъ уговореното въ договора и подъ заплахата да избухне една нова война, застави Русия да се съгласи да се ревизира Санъ-Стефанския договоръ. На събрания за тая целъ конгресъ въ Берлинъ територията на но-

вото българско княжество бѣ намалена извънредно много. Неговитѣ граници на българското княжество се ограничиха между Дунава и Балкана, като му се отнеха градоветѣ Расово и Манкалия, придадени на Ромъния и Пиротъ и Враня — отстъпени на Сърбия. Областъта на югъ отъ Балкана до Родопитѣ и Рила, безъ Лозенградско, трѣбваше да образуватъ автономна турска провинция. Всички останали земи, които влизаха въ Санъ-Стефанска България, се повърнаха на султана съ задължение да въведе въ тѣхъ реформи.

За да подчертае поясно васалната зависимость на княжеството отъ Високата порта, Берлинскиятъ конгресъ, къмъ текста на Санъ-Стефанския договоръ: „България се издига въ автономно, трибутарно княжество. съ християнско правителство и народна милиция“. добави още думитѣ: „Подъ сюзеренитета на Н. В. султана“. По какъвъ начинъ сж били вмъкнати тия думи въ текста на Берлинския договоръ, когато тѣ не съществуватъ въ Санъ-Стефанския, не може да се види отъ протоколитѣ на конгреса. Понеже всички разисквания тамъ имаха за основа Санъ-Стефанския договоръ, то, естествено, че новитѣ предложения, които идѣха да измѣнятъ или уяснятъ неговия текстъ, трѣбваше да бждатъ съобщени и разгледани въ конгреса. Вмъкването на тия думи е станало като че ли по нѣкакъвъ мистериозенъ начинъ въ договора, може би при последната негова реаданция, безъ всѣкакви разисквания въ конгреса. На всѣки случай това затрудняваше положението на защитницитѣ на тезата, че България е независима държава следъ Берлинския конгресъ.

Организацията на новото княжество конгресътъ възложи на учредителното народно събрание, което трѣбваше да се свика въ Търново. Правата и интереситѣ на народностнитѣ малцинства въ изборитѣ и презъ изработване на конституцията сж запазени. Конгресътъ, постанови за България известни начала на публичното право, каквито бѣха въ действие въ западнитѣ държави. Така,